

Név:

Alíírás:

1. (5 × 2 pont)

1. Legyen $u = (1 - 2i, 4i)^T$, $v = (5 + 6i, 7)^T$. Mennyi az (u, v) belső szorzat?

$$= \overline{(1-2i)}(5+6i) + \overline{4i} \cdot 7 = (1+2i)(5+6i) - 4i \cdot 7 = (-7+16i) - 28i \\ = -7 - 12i$$

2. Legyen $f_1 = (\cos 45^\circ, \sin 45^\circ)^T$, $f_2 = (\cos 135^\circ, \sin 135^\circ)^T$ egy ortonormált bázis. Fejezd ki $v = (7, 8)^T$ vektort az f -ek lineáris $\alpha f_1 + \beta f_2$ kombinációjaként! Mennyi α és β ?

$$\alpha = (f_1, v) = \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot 7 + \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot 8 = \frac{15}{\sqrt{2}}$$

$$\beta = (f_2, v) = \left(-\frac{1}{\sqrt{2}}\right) \cdot 7 + \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot 8 = \frac{1}{\sqrt{2}}$$

3. $y' = \sin(t^2)$, $y(3) = 5$. Fejezd ki $y(7)$ -et a határozott integrálás segítségével!

$$y(7) = 5 + \int_3^7 \sin(t^2) dt$$

4. Adott $f(x + \Delta x)$, $f(x)$, $f(x - \Delta x)$. Írd fel $f''(x)$ numerikus approximációját!

$$f''(x) = \frac{\frac{f(x+\Delta x) - f(x)}{\Delta x} - \frac{f(x) - f(x-\Delta x)}{\Delta x}}{\Delta x} = \frac{1}{\Delta x^2} (f(x+\Delta x) - 2f(x) + f(x-\Delta x))$$

5. Legyen $f(x) = H(x) = \sum_{n \in \mathbb{Z}} \hat{f}_n \frac{e^{inx}}{\sqrt{2\pi}}$, ha $x \in (-\pi, \pi)$ Mennyi \hat{f}_{-5} és \hat{f}_4 ?

$$\hat{f}_{-5} = \left(\frac{e^{-i5x}}{\sqrt{2\pi}}, H(x) \right) = \int_{-\pi}^{\pi} \frac{e^{i5x}}{\sqrt{2\pi}} H(x) dx = \int_0^{\pi} \frac{e^{i5x}}{\sqrt{2\pi}} dx \\ = \frac{e^{i5x}}{\sqrt{2\pi} \cdot i \cdot 5} \Big|_0^{\pi} = \frac{1}{\sqrt{2\pi} \cdot i \cdot 5} ((-1) - 1) = +i \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{\pi} \cdot 5}$$

$$\hat{f}_4 = \frac{e^{-i4x}}{-\sqrt{2\pi} \cdot i \cdot 4} \Big|_0^{\pi} = 0$$

2. (5+2+3 pont)

$$\begin{pmatrix} y_1' \\ y_2' \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} y_1 \\ y_1 + 2y_2 \end{pmatrix} = A \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \end{pmatrix}, \quad \begin{pmatrix} y_1(0) \\ y_2(0) \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

Keress meg A sajátértékeit és sajátvektorait!

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 2 \end{pmatrix} \quad \det(A - \lambda E) = \begin{vmatrix} 1-\lambda & 0 \\ 1 & 2-\lambda \end{vmatrix} = (1-\lambda)(2-\lambda) - 0 \cdot 1 = 0$$

$$\begin{array}{l} \lambda_1 = 1 \\ 1-1 \rightarrow \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \\ x = -y \end{array}$$

$$V_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$\begin{array}{l} \lambda_2 = 2 \\ \begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} \\ x = 0 \end{array}$$

$$V_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Ird fel a DE általános megoldását!

$$y(t) = C_1 \cdot e^t \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + C_2 e^{2t} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Számold ki a DE partikularis megoldását!

$$C_1 e^{1 \cdot 0} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + C_2 e^{2 \cdot 0} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

$$C_1 \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + C_2 \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

$$C_1 = 1 \quad C_2 = 4$$

$$y_{\text{part}}(t) = e^t \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + 4e^{2t} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

(5 × 2 pont)

Ird fel, hogy milyen összefüggés van A és a sajátértékeket tartalmazó diagonális D matrixok között!

$$D = S^{-1} A S$$
$$\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}$$

v_1
 v_2

vagy

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \quad A = S D S^{-1}$$

Mennyi e^{xA} ? (Elegendő az, hogy kifejezed az eredményt D , illetve egy S matrix és annak inverze szorzataként!)

$$e^{xA} = S e^{xD} S^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} e^x & 0 \\ 0 & e^{2x} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1}$$

Ird fel a partikularis megoldást e^{xA} segítségével!

$$y_{\text{part}}(x) = e^{xA} y(0) = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} e^x & 0 \\ 0 & e^{2x} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

2b) Ird át a következő DE rendszert elsőrendű DE rendszerre!

$$\frac{d^2}{dx^2} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 4y_1' - y_2^2 \\ y_2' - y_1' \end{pmatrix}$$
$$v_1 = y_1' \quad v_2 = y_2'$$
$$\frac{d}{dx} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \\ v_1 \\ v_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} v_1 \\ v_2 \\ 4v_1 - y_2^2 \\ v_2 - v_1 \end{pmatrix}$$

Ird fel $e^{2-i\pi/4}$ algebrai alakját!

$$e^{2-i\pi/4} = e^2 e^{-i\pi/4} = e^2 \left(\cos\left(-\frac{\pi}{4}\right) + i \sin\left(-\frac{\pi}{4}\right) \right) =$$
$$= e^2 \left(\frac{1}{\sqrt{2}} - \frac{1}{\sqrt{2}} i \right)$$

3a. (1+1+1+2 pont)

$$y' = (y^2 - 1)(y - 2) = y^3 - 2y^2 - y + 2$$

Keress meg a DE fixpontjait!

$$y' = 0 \implies y_1 = 1 \quad y_2 = -1 \quad y_3 = 2$$

Ird fel a fixpontok körüli linearizált közelítő DE-t!

$$\frac{d(y^2 - 1)(y - 2)}{dy} = 3y^2 - 4y - 1$$

$$\Delta y_1 = y - 1$$

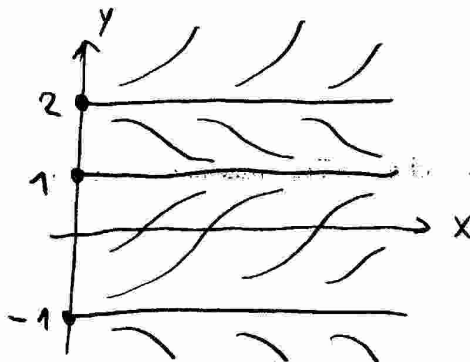
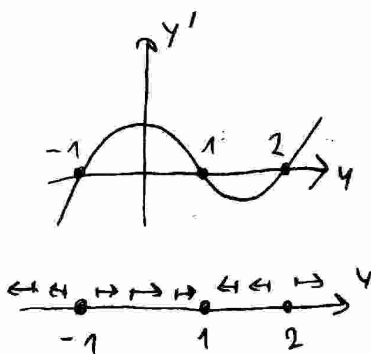
$$(\Delta y_1)' = (3 \cdot 1^2 - 4 \cdot 1 - 1) \Delta y_1 = -2 \Delta y_1 \quad \left| \begin{array}{l} \Delta y_2 = y - (-1) \\ (\Delta y_2)' = 6 \Delta y_2 \end{array} \right. \quad \left| \begin{array}{l} \Delta y_3 = y - 2 \\ (\Delta y_3)' = +3 \Delta y_3 \end{array} \right.$$

Ha $y(0) = 0$, mennyi

$$\lim_{x \rightarrow \infty} y(x) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} y(x) = -1$$

Vázold a DE megoldásgörbeit!

3b. (2+3 pont) Mennyi

$$\exp \left[t \begin{pmatrix} 5 & 6 \\ 0 & 5 \end{pmatrix} \right]$$

$$\text{Mivel } \begin{pmatrix} 5 & 6 \\ 0 & 5t \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix}$$

$$= \exp \left[\begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \right] = \exp \begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix} \cdot \exp \begin{pmatrix} 0 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix} =$$

$$= \begin{pmatrix} e^{5t} & 0 \\ 0 & e^{5t} \end{pmatrix} \left[\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix} + \frac{1}{2!} \begin{pmatrix} 0 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix}^2 + \dots \right] =$$

$$= \begin{pmatrix} e^{5t} & 0 \\ 0 & e^{5t} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 6t \\ 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} e^{5t} & 6te^{5t} \\ 0 & e^{5t} \end{pmatrix}$$

Név:

Aláírás:

1. (5 × 2 pont)

1. Legyen $u = (1 - 2i, 2 - 4i)^T$, $v = (5 - 6i, 7)^T$. Mennyi az (u, v) belső szorzat?

$$= \overline{(1-2i)}(5-6i) + \overline{(2-4i)} \cdot 7 = (1+2i)(5-6i) + (2+4i) \cdot 7$$

$$= (17 + 4i) + (14 + 28i) = 31 + 32i$$

2. Legyen $f_1 = (\cos 30^\circ, \sin 30^\circ)^T$, $f_2 = (\cos 120^\circ, \sin 120^\circ)^T$ egy ortonormált bázis. Fejzd ki $v = (7, 8)^T$ vektort az f -ek lineáris $\alpha f_1 + \beta f_2$ kombinációjaként! Mennyi α és β ?

$$\alpha = (f_1, v) = \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot 7 + \frac{1}{2} \cdot 8$$

$$\beta = (f_2, v) = \left(-\frac{1}{2}\right) \cdot 7 + \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot 8$$

3. $y' = \cos(t^2)$, $y(3) = 5$. Fejzd ki $y(7)$ -et a határozott integrálás segítségével!

$$y(7) = 5 + \int_3^7 \cos(t^2) dt$$

4. Adott $f(x + \Delta x)$, $f(x)$, $f(x - \Delta x)$. Írd fel $f''(x)$ numerikus approximációját!

$$f''(x) \approx \frac{\frac{f(x+\Delta x) - f(x)}{\Delta x} - \frac{f(x) - f(x-\Delta x)}{\Delta x}}{\Delta x} = \frac{1}{\Delta x^2} (f(x+\Delta x) - 2f(x) + f(x-\Delta x))$$

5. Legyen $f(x) = H(-x) = \sum_{n \in \mathbb{Z}} \hat{f}_n \frac{e^{inx}}{\sqrt{2\pi}}$, ha $x \in (-\pi, \pi)$ Mennyi \hat{f}_3 és \hat{f}_4 ?

$$\hat{f}_3 = \left(\frac{e^{i3x}}{\sqrt{2\pi}}, H(-x) \right) = \int_{-\pi}^{\pi} \frac{e^{-i3x}}{\sqrt{2\pi}} H(-x) dx = \int_{-\pi}^0 \frac{e^{-i3x}}{\sqrt{2\pi}} dx =$$

$$= \frac{e^{-i3x}}{-\sqrt{2\pi} \cdot i \cdot 3} \Big|_{-\pi}^0 = \frac{\sqrt{2}}{-\sqrt{\pi} \cdot i \cdot 3} = +i \frac{\sqrt{2}}{3\sqrt{\pi}}$$

$$\hat{f}_4 = \frac{e^{-i4x}}{-\sqrt{2\pi} \cdot i \cdot 4} \Big|_{-\pi}^0 = 0$$

2. (5+2+3 pont)

$$\begin{pmatrix} y_1' \\ y_2' \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2y_1 \\ y_1 + 3y_2 \end{pmatrix} = A \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \end{pmatrix}, \quad \begin{pmatrix} y_1(0) \\ y_2(0) \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

Keresd meg A sajátértékeit és sajátvektorait!

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \end{pmatrix}, \quad \det(A - \lambda E) = \begin{vmatrix} 2-\lambda & 0 \\ 1 & 3-\lambda \end{vmatrix} = (2-\lambda)(3-\lambda) - 0 \cdot 1 = 0$$

$$2-2 \rightarrow \lambda_1 = 2$$
$$\begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$
$$x = -y$$

$$V_1 = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$2-3 \rightarrow \lambda_2 = 3$$
$$\begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$
$$x = 0$$

$$V_2 = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Ird fel a DE általános megoldását!

$$y(t) = c_1 e^{2t} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + c_2 e^{3t} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Számold ki a DE partikularis megoldását!

$$c_1 e^{2 \cdot 0} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + c_2 e^{3 \cdot 0} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

$$c_1 \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + c_2 \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

$$c_1 = 1, \quad c_2 = 4$$

$$y_{\text{part}}(t) = e^{2t} \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} + 4e^{3t} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \end{pmatrix}$$

(5 × 2 pont)

Ird fel, hogy milyen összefüggés van A és a sajátértékeket tartalmazó diagonális D matrixok között!

$$D = S^{-1} A S$$
$$\begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \boxed{1} & \boxed{0} \\ -1 & 1 \end{pmatrix}$$

$\swarrow V_1$
 $\swarrow V_2$

vagy

$$\begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \quad A = S D S^{-1}$$

Mennyi e^{xA} ? (Elegendő az, hogy kifejezed az eredményt D , illetve egy S matrix és annak inverze szorzataként!)

$$e^{xA} = S e^{xD} S^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} e^{2x} & 0 \\ 0 & e^{3x} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1}$$

Ird fel a partikularis megoldást e^{xA} segítségével!

$$y_{\text{part}}(x) = e^{xA} y(0) = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} e^{2x} & 0 \\ 0 & e^{3x} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 1 \end{pmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} 1 \\ 3 \end{pmatrix}$$

2b) Ird át a következő DE rendszert elsőrendű DE rendszerre!

$$\frac{d^2}{dx^2} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} y_1' + y_2' \\ y_2' - y_1' \end{pmatrix}$$
$$v_1 = y_1', \quad v_2 = y_2'$$
$$\frac{d}{dx} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \\ v_1 \\ v_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} v_1 \\ v_2 \\ v_1 + v_2 \\ v_2 - v_1 \end{pmatrix}$$

Ird fel $e^{2-i\pi/6}$ algebrai alakját!

$$e^{2-i\pi/6} = e^2 e^{-\frac{\pi}{6}i} = e^2 \left(\cos\left(-\frac{\pi}{6}\right) + i \sin\left(-\frac{\pi}{6}\right) \right)$$
$$= e^2 \left(\frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{1}{2}i \right)$$

3a. (1+1+1+2 pont)

$$y' = (y^2 - 1)(2 - y) = -y^3 + 2y^2 + y - 2$$

Keress meg a DE fixpontjait!

$$y' = 0 \rightarrow y_1 = 1 \quad y_2 = -1 \quad , \quad y_3 = 2$$

Írd fel a fixpontok körüli linearizált közelítő DE-t!

$$\frac{d(y^2 - 1)(2 - y)}{dy} = -3y^2 + 4y + 1$$

$$\Delta y_1 = y - 1$$

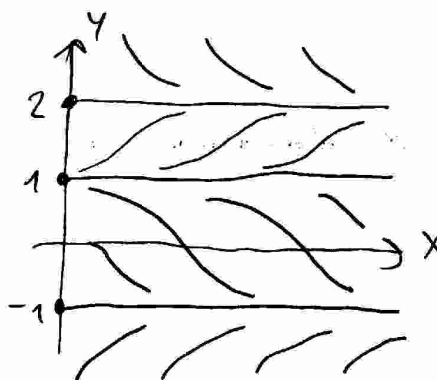
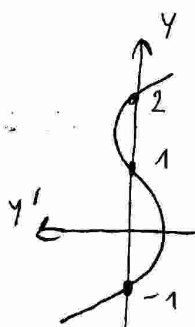
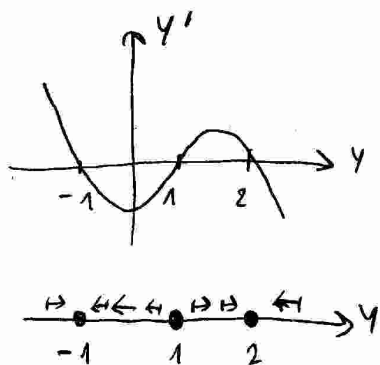
$$(\Delta y_1)' = (-3 \cdot 1^2 + 4 \cdot 1 + 1) \Delta y_1 = 2 \Delta y_1 \quad \left| \begin{array}{l} \Delta y_2 = y - (-1) \\ (\Delta y_2)' = -6 \Delta y_1 \end{array} \right. \quad \left| \begin{array}{l} \Delta y_3 = y - 2 \\ (\Delta y_3)' = -3 \Delta y_3 \end{array} \right.$$

Ha $y(0) = 0$, mennyi

$$\lim_{x \rightarrow \infty} y(x) = -1$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} y(x) = 1$$

Vázold a DE megoldásgorbeit!

3b. (2+3 pont) Mennyi

$$\exp \left[t \begin{pmatrix} 5 & 0 \\ 3 & 5 \end{pmatrix} \right] \quad \text{Mivel} \quad \begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 3t & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 3t & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix}$$

$$= \exp \left[\begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 3t & 0 \end{pmatrix} \right] = \exp \begin{pmatrix} 5t & 0 \\ 0 & 5t \end{pmatrix} \cdot \exp \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 3t & 0 \end{pmatrix}$$

$$= \begin{pmatrix} e^{5t} & 0 \\ 0 & e^{5t} \end{pmatrix} \left[\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 3t & 0 \end{pmatrix} + \frac{1}{2!} \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 3t & 0 \end{pmatrix} + \dots \right]$$

$$= \begin{pmatrix} e^{5t} & 0 \\ 0 & e^{5t} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 3t & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} e^{5t} & 0 \\ 3te^{5t} & e^{5t} \end{pmatrix}$$